

[Indenrigsministeren]

den højeste besluttende myndighed er folketinget.«

Folketinget er ude af stand til at tage stilling til disse væsentlige spørgsmål, hvis vi ikke har lyttet til de meningsudvekslinger, der er ude omkring. Og det har netop været meningen med denne høring og med rapporten at lægge op til denne folkelige debat.

Med denne redegørelse er det så tanken, at folketinget stopper op og diskuterer, hvad vi føler og tænker på basis også af det, vi har hørt og læst i debatten, inden vi i efteråret tager et skridt videre og i fællesskab forsøger at fastlægge nogle retningslinier ved lov.

Et af de væsentligste kritikpunkter, der har været rettet mod rapporten »Fremskridtets pris«, har været, at man vel talte om menneskesyn og etik, men ikke definerede begreberne. Og rigtigt er det jo, at det ikke er muligt at tage stilling til, hvad man kan sige ja til og nej til, hvad der er en forbedring af livskvalitet, og hvad der er det stik modsatte, uden at man har gjort sig klart, hvad det er for et grundlag, et menneskesyn, man går ud fra.

Jeg kan levende forestille mig vanskeligheden, udvalget har stået over for, hvis det skulle definere en sådan etisk grundholdning.

Det er jo præcis det samme, som jeg, da jeg skulle skrive denne redegørelse, og nu også folketingets medlemmer kommer til at stå over for.

For det er ikke sådan, at vi har et alment forpligtende etisk grundlag. Det skal nok vise sig, at der på tværs gennem partierne vil gå helt forskellige synspunkter m.h.t. disse ting, især når vi kommer til de konkrete problemer.

Og det er også farligt, hvis folketinget eller jeg troede det muligt at opstille en etisk målsætning, så vi forsøgte at indtage rollen som overdommere i etiske spørgsmål over for både forskning og befolkning. Det ville være problematisk, hvis et folketingsflertal gjorde sig til moralsk dommer over et mindretal og postulerede, at en eller anden tankegang eller lov afspejler en højere etisk opfattelse end mindretallets.

Jeg advarer også imod, at vi griber til overdreven lovgivning, der snarere end at give mere livskvalitet indsnævrer menneskers mulighed for at være mennesker med alle de forskellige ønsker og håb og væremåder, vi nu har.

Når dette er sagt, mener jeg alligevel, jeg bliver nødt til at opridse nogle af de fundamentale dele af det menneskesyn, som har været grundlæggende for udarbejdelsen af denne redegørelse, for jeg er enig i, at et grundlag for debatten må vi hver især have. Ellers kan vi ikke tage stilling.

Udgangspunktet for en etisk debat er hensynet til det enkelte individ.

En retsstat forudsætter samfundets aktive værn om det enkelte menneske, og behovet for beskyttelse bliver desto stærkere, jo svagere enkeltindividet er. Det betyder også, at individet har krav på respekt for sin integritet allerede fra sin første tilblivelse.

Derfor taler vi også om frihedsrettigheder, menneskerettigheder.

Til denne diskussion hører også ønsket om social og sundhedsmæssig retfærdighed. Her spiller hensynet til lighed og ønsket om udligning af forskelle stærkt ind. Men også kravet og ønsket om, at mennesker kan blive behandlet og lindret i deres smerter, er væsentligt. Det hører stærkt til de krav, vi må stille til etikken i vort samfund, at vi vil hjælpe og lindre.

Men vi har heroverfor også en anden diskussion eller en anden fundamental rettighed: retten til at være forskellige og retten til en genetisk arv, der ikke er gjort kunstige indgreb i.

Et samfund kan ikke fungere, ja, det har vel ingen mening, hvis vi alle var ens, ens skabt og ens tænkende. Netop forskelligheden, mangfoldigheden, er et helt basalt element i vort samfund. Ingen nye tanker ville blive tænkt, og mange sociale, almenmenneskelige følelser ville blive ødelagt i os, hvis vi ikke anerkendte retten til at tænke og handle og være anderledes. I et ordentligt samfund som det, vi bekender os til, kan vi ikke tillade os at sige, at vi ikke har brug for alle, også de svageste.

Det er meget tydeligt i debatten, at der hersker en reel angst for, at teknikkerne skal blive misbrugt til at forfølge formål i retning af, at mennesker, som er afvigende, for fremtiden ikke skal fødes, fordi de af den ene eller anden grund er besværlige at have med at gøre. Jeg er naturligvis enig i, at en sådan udvikling må det være vores pligt at forhindre. Men helt enkel er sagen jo ikke, for hvad er retten til at være afvigende, hvis afvigeren i givet fald vil blive dybt åndssvag?